

TERUGBLIK 2025

SKBN

kennisalliantie voor bedrijventerreinen en werklocaties

INHOUD

- 8 SKBN Studiereis
- 9 20^e editie BT Event
- 10 Nacht van het Bedrijventerrein
- 11 SKBN Bokaal
- 12 Seminars met BT
- 13 Participantenraad op lokatie
- 14 Groene Gezonde Bedrijventerrein Estafette
- 15 Circulaire Bedrijventerrein Estafette
- 16 Kennissessies Provada
- 17 SKBN Kenniswebinars
- 18 Kennisbank & Toolbox

- 20 Onderzoek
Maak ruimte voor werk
- 21 Kennissessies
bedrijventerreinbeleid
voor gemeenten
provincie Overijssel
- 21 Stuwkracht
Bedrijventerreinen

Frank Hazeleger
Voorzitter SKBN

VAN VISIE NAAR UITVOERINGSKRACHT

Deze SKBN Terugblik begint met een bijzonder voorwoord. Ik heb namelijk de grote eer om als opvolger van Theo Föllings deze publicatie te openen als voorzitter van SKBN. We kijken terug op een prachtig jaar waarin de stichting enorm gegroeid is, en onder de hoede van Theo Föllings haar 15-jarig bestaan vierde. Dat deden we op de vooravond van de 20e editie van het BT Event, het congres waar de (enorme) voorzittershamer officieel aan mij werd overhandigd. Een heuglijk en memorabel moment. Als nieuwe voorzitter ben ik allereerst veel dank verschuldigd aan Theo, en ik zal mijn uiterste best doen om zijn aanstekelijke enthousiasme te evenaren en naar de toekomst voort te zetten.

We kijken op de volgende pagina's terug naar 2025, een jaar waarin we als stichting weer heel wat stappen hebben gezet. Zo schreven we een nieuw Meerjarenplan, verwelkomden we veel nieuwe leden (welkom!) en lieten we van ons horen bij de landelijke verkiezingen. Bedrijventerreinen klinken, mede door SKBN, ook steeds luider als het gaat om de landelijke politiek, en de beslissingen die daar worden genomen.

Zo was er recent de Nota Ruimte, waarin terecht de noodzaak om voldoende duurzame ruimte voor werken te behouden wordt genoemd. Als SKBN hebben we daar op gereageerd door expliciet te benoemen dat behouden niet genoeg is, en dat er een groei van ruimte voor economie nodig is waarbij er een essentiële rol bij de regio's ligt.

Op het randje van het jaar verscheen ook het Rapport Wennink, waarin wordt gepleit voor structurele investeringen in de Nederlandse economie. Het rapport legt sterk de nadruk op ruimte voor economie, technologie en infrastructuur. Het geeft een belangrijk tegengeluid in een ruimtelijk debat dat de afgelopen jaren sterk door woningbouw is gedomineerd. Ruimte voor werk is cruciaal voor werkgelegenheid en voor het nationaal economisch product.

Maar bij alle ontwikkelingen en nieuwe rapporten is het noodzakelijk dat er naar de praktijk in verschillende overheidslagen wordt gekeken. Het gaat niet alleen om visie, maar vooral om uitvoeringskracht, en die ligt vaak op regionaal niveau. In zowel de Nota Ruimte als andere beleidsstukken missen we veelal die concrete vertaalslag naar de praktijk. En dat zie ik ook als belangrijke opgave voor de SKBN, om die concrete vertaalslag duidelijk te maken en te onderbouwen met casuïstiek.

Zoals je kunt lezen in dit naslagwerk van 2025, timmeren we als stichting hard aan de weg om die kennis en best practices uit de praktijk te delen en uit te dragen. Dat zetten we, heel graag onder mijn hoede, in 2026 natuurlijk met volle vaart door!

Frank Hazeleger
Voorzitter SKBN

SKBN MEERJARENPLAN 2025-2028

Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland (SKBN) heeft de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld in kennisdeling rondom duurzame (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen. SKBN is een onafhankelijk kennisnetwerk dat zich richt op de regionale schaal van werklocaties. We brengen overheden, regio's, marktpartijen en kennisinstellingen samen door kennisdeling en netwerkvorming. Het meerjarenplan voor 2025-2028 is een uitnodiging om samen te werken, kennis te delen en gezamenlijk te werken aan een robuust, duurzaam en toekomstgericht werklandschap in Nederland.

Sinds eind 2022 groeit de aandacht voor duurzame en toekomstbestendige bedrijventerreinen. Niettemin blijft SKBN zich actief inzetten om het belang van werklocaties onder de aandacht te brengen bij beleidsmakers. De inspanningen lijken effect te hebben, want in het nieuwe regeerprogramma van september 2024 is expliciete aandacht voor het beschermen van bedrijventerreinen.

Een van de belangrijkste doelen voor SKBN de komende periode is het uitbreiden van het netwerk naar een landelijke dekking. Daarmee versterken we de positie van bedrijventerreinen in ruimtelijke en economische transitie. We blijven agenderen op basis van feiten, netwerk en kennis. Maar we zijn geen belangenbehartiger; we willen onze onafhankelijke positie waarborgen.

Onze inspanningen zijn gericht op kennisdeling en netwerkvorming. Ook blijven we investeren in onze digitale kennisplatforms – zoals de kennisbank en toolbox – en wordt de samenwerking met onderzoeksinstituten gecontinueerd.

**HET VOLLEDIGE
SKBN MEER-
JARENPLAN
2025-2028
IS HIER TE
DOWNLOADEN**

PARTICIPANTEN, KENNISPARTNERS DEELNEMERS

Het netwerk van SKBN heeft al jaren een solide en betrouwbare basis. De stichting telde eind 2025 39 participanten, kennispartners en deelnemers. En het netwerk groeit. In 2025 hebben we Economische Impuls Zeeland en gemeente Tilburg mogen verwelkomen als nieuwe participanten. BMC sloot aan als nieuwe kennispartner. Als nieuwe deelnemers sloten gemeenten Bergen op Zoom, Leiden en Zaanstad aan en Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo.

De leden van SKBN worden onderverdeeld in drie typen:

PARTICIPANTEN

Ministeries, provincies, regio's, (regionale) ontwikkelingsmaatschappijen, herstructureringsmaatschappijen en de grotere regiogemeenten;

KENNISPARTNERS

Private partijen die direct betrokken zijn bij de (her)ontwikkeling van werklocaties;

DEELNEMERS

Gemeenten en organisaties verbonden aan gemeenten ten behoeve van werklocaties.

Participanten en kennispartners nemen deel aan de participantenraad, die vier keer per jaar wordt gehouden. Participanten mogen daarin meestemmen over de koers van de stichting, kennispartners mogen adviseren.

PARTICIPANTEN, KENNISPARTNERS DEELNEMERS

PARTICIPANTEN

- Economische Impuls Zeeland [NIEUW]
- Gemeente Amsterdam
- Gemeente Den Haag
- Gemeente Rotterdam
- Gemeente Utrecht
- Gemeente Tilburg [NIEUW]
- Metropoolregio Rotterdam Den Haag
- Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
- IPP Haaglanden
- Ministerie van Economische Zaken
- Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg
- Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord
- Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (NV OMU)
- OOST NL
- Provincie Flevoland
- Provincie Gelderland
- Provincie Limburg [NIEUW]
- Provincie Noord-Brabant
- Provincie Noord-Holland
- Provincie Overijssel
- Provincie Zuid-Holland
- ROM-D
- SADC

KENNISPARTNERS

- Akro Consult
- BMC [NIEUW]
- Buck Consultants International
- CTP Invest
- Ecorys
- ELBA\REC
- Intospace
- PT
- TwynstraGudde

DEELNEMERS

- Businesspark Haaglanden
- Gebiedsonderneming Laarberg
- Gemeente Bergen op Zoom [NIEUW]
- Gemeente Leiden [NIEUW]
- Gemeente Zaanstad [NIEUW]
- Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo [NIEUW]
- Stadsregio Parkstad Limburg

SKBN ADVIESRAAD

Na de oprichting in 2022 en succesvolle eerste jaren, zijn de inhoudelijke bijeenkomsten van de SKBN Adviesraad in 2025 gecontinueerd. De raad kwam in 2025 drie keer samen met een duidelijke inhoudelijke focus: wat staat het beter benutten van onze bedrijventerreinen in de weg? Vanuit de verschillende expertises ontstonden interessante inzichten. Deze werden gepubliceerd in een SKBN Adviesraad Whitepaper.

DE LEDEN VAN DE SKBN ADVIESRAAD WAREN IN 2025:

- **Geurt van Randeraat**
Partner SITE Urban Development (voorzitter)
- **Reinoud Fleurke**
Projectontwikkelaar Synchron
- **Cees-Jan Pen**
Lector Fontys Hogescholen
- **Pieter Hendrikse**
CEO JLL Netherlands
- **Karel Van den Berghe**
Assistant Professor TU Delft
- **Alfred Peterson**
Wethouder gemeente Meppel
Voormalig directeur Economie Cultuur
Energie provincie Overijssel

SKBN
ADVIESRAAD
WHITEPAPER
IS HIER TE
DOWNLOADEN

KENNISDELING

STUDIEREIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

In 2025 organiseerden we als SKBN een gevarieerde activiteitenagenda, gericht op kennisdeling en het versterken van het netwerk. Op het programma stonden SKBN Kenniswebinars, seminars in samenwerking met BT, participantenraden, online en op locatie, het BT Event en de SKBN Studiereis. Hier geven we een overzicht van de hoogtepunten van onze activiteiten in 2025.

Lees hier
de 10 lessen
uit Wenen

SKBN STUDIEREIS: WENEN - SLIMME PRODUCTIE IN DE GROTE STAD

De jaarlijkse SKBN Studiereis ging eind mei naar de Oostenrijkse hoofdstad Wenen. Het was een reis waarbij de deelnemers kennismaakten met 'The other Vienna' en het 'Fachkonzept Produktive Stadt'.

De ontwikkeling van Wenen vertoont veel gelijkenis met andere Europese steden: een van vallen en opstaan. Alleen waren de pieken in Wenen hoger en de dalen dieper. Sinds de val van het IJzeren Gordijn groeit de stad weer als kool, vooral door immigratie. Wenen telt inmiddels weer iets meer dan 2 miljoen inwoners, verspreid over een oppervlakte van bijna tweemaal Amsterdam.

Wenen staat bekend om zijn zeer actieve grondpolitiek, in combinatie met publiekrechtelijk instrumentarium zoals de Weense Bouwcode uit 2019. Die voorziet in maximale transactieprijzen voor grond voor gesubsidieerde, betaalbare woningbouw, gecombineerd met een eis van twee derde betaalbaarheid van het wonen. Die betaalbaarheidseis rond woningbouw laat in mixgebieden weinig ruimte voor het 'verweven' van betaalbare bedrijfsruimte, en zo komen mixprojecten moeilijk van de grond. Mede hierom zette de stad recent de helft van de *pink* zones (mixgebieden met een eis van minimaal 50 procent bedrijfsruimte) om in *red* zones (dedicated bedrijventerreinen).

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

20^E EDITIE BT EVENT: 'DURF KEUZES TE MAKEN, NIET ALLES PAST'

Het gesprek over de toekomst van werklocaties is in Nederland nog nooit zo urgent geweest. Tijdens het BT Event in Arnhem op donderdag 13 november werd duidelijk dat de tijd van vrijblijvend plannen maken voorbij is. De druk op ruimte, energie en arbeidsmarkt maakt dat keuzes onvermijdelijk zijn. Juist bedrijventerreinen vormen het toneel waarop die keuzes zichtbaar en concreet worden.

Tijdens de feestelijke twintigste editie van het BT Event op bedrijventerrein Cleantech Park in Arnhem ging het veel over de vraag waarvoor bedrijventerreinen eigenlijk moeten worden ingezet. Het zijn niet langer vanzelfsprekende plekken voor een brede mix van functies, maar locaties met strategische

waarde. Helga Witjes, gedeputeerde van de provincie Gelderland, stelde het als volgt: 'We moeten de bedrijventerreinen die we hebben, behouden voor de bedrijven die ze écht nodig hebben. Niet elke activiteit past nog binnen die schaarse ruimte.'

Steeds vaker gaat het niet alleen over ruimte, maar over weerbaarheid. Econoom Rens van Tilburg schetste de geopolitieke druk op Europa en Nederland. Hij waarschuwde dat afhankelijkheden van buitenlandse energie, technologie en grondstoffen een risico vormen. 'Wie niet kiest, verliest.' Verduurzaming ziet hij als economisch noodzakelijke strategie. 'Duurzame energie is goedkoper en veiliger. Verduurzaming is de beste aanval.'

Aan het einde van het programma keek afzwaaiend SKBN-voorzitter Theo Föllings terug op 20 jaar inzet voor toekomstbestendige werklocaties. Hij benadrukte waarom dat werk urgenter wordt: 'In een tijd waarin keuzes maken steeds lastiger worden, krijgt die boodschap nog meer betekenis.' Na zijn afscheid werd ook de nieuwe SKBN-voorzitter aangekondigd: Frank Hazeleger (directeur OMU). Zijn eerste taak: de datum en locatie bekendmaken van het BT Event van volgend jaar. Dat vindt plaats op donderdag 12 november 2026, in de provincie Noord-Holland.

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

NACHT VAN HET BEDRIJVENTERREIN

Tijdens de SKBN Nacht van het Bedrijventerrein, aan de vooravond van het BT Event, kwamen SKBN-leden samen op het monumentale bedrijventerrein Arnhems Buiten in Arnhem. Deze bijzondere editie stond niet alleen in het teken van ontmoeting en inhoudelijke verdieping, maar ook van feestelijke mijlpalen.

In gesprek met Jurgen Geelhoed van het Ministerie van Economische Zaken verkenden de aanwezigen hoe de nieuwe Ruimtelijk Economische Visie in de praktijk tot uitvoering kon worden gebracht. Welke keuzes zijn nodig om economische ambities daadwerkelijk te vertalen naar concrete uitvoering, en welke rol spelen bedrijventerreinen daarin? Het gesprek sloot nauw aan bij de grote transitie waar Nederland voor staat en benadrukte het belang van sturing, samenwerking en ruimte.

Daarnaast werd gevierd dat SKBN 15 jaar bestaat en markeerde de avond een belangrijk moment voor de stichting: Theo Föllings droeg de voorzittershamer over aan zijn opvolger Frank Hazeleger. Frank, directeur van NV OMU en jarenlang secretaris van het SKBN-bestuur, nam de hamer in ontvangst met grote waardering voor zijn voorganger: 'Ik treed in de voetsporen van een illustere iemand. Ik ken niemand zoals Theo, die met zoveel enthousiasme en een glimlach zware problematiek kan aankaarten.'

Theo heeft SKBN sinds de oprichting laten uitgroeien tot een landelijke speler en bedrijventerreinen stevig op de kaart gezet – tot in 'Den Haag' aan toe. Zijn bevolgen inzet, naast zijn werk bij Oost NL en zijn rol als president van EURADA, heeft veel betekend voor ons netwerk.

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

Lees hier het bericht over de uitreiking

SKBN BOKAAL 2025 UITGEREIKT

Tijdens de 'Nacht van het Bedrijventerrein' werd ook de SKBN Bokaal toegekend aan Jan Brugman, directeur bij IPP Haaglanden.

De SKBN Bokaal is bestemd voor iemand die zich met hart en ziel, op een innovatieve en gedurfde wijze inzet voor bedrijventerreinen in Nederland. Uit de drie door het bestuur genomineerde kandidaten is Jan Brugman met vlag en wimpel de winnaar geworden. De leden van SKBN hebben met duidelijke meerderheid op hem gestemd.

Föllings gaf de wisseltrofee met groot genoegen aan een verraste Brugman. 'Jan, jij bent een voorbeeld voor vele bedrijventerreinprofessionals in Nederland. Met een lange geschiedenis in het Rijswijkse industrieschap, en ook als voormalig bestuurslid van SKBN. Je hebt laten zien dat je hart hebt voor de zaak en op jouw geheel eigen wijze zaken voor elkaar krijgt die niemand anders lukt.'

Brugman zei de prijs als een enorme eer te zien en als een mooie dankbetuiging voor zijn werk bij IPP Haaglanden en SKBN. 'Ik heb deze trofee notabene zelf in het leven geroepen, voor de viering van het twaalf-en-een-halfjarig bestaan van de stichting. De eerste keer werd hij uitgereikt aan Theo en het voelt als een enorme eer dat ik de bokaal nu in ontvangst mag nemen. Dank jullie wel!'

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

SEMINARS MET VAKBLAD BT

In samenwerking met *Vakblad BT* organiseerden we in 2025 twee seminars over intensiever ruimtegebruik op bedrijventerreinen, óók in samenwerking met de markt.

Seminar 'Regio's met lef - Ruimte maken voor de economie van morgen'

**Lees hier het artikel
over dit seminar**

Seminar 'Hoe maak je ruimte voor circulaire bedrijvigheid in binnenhavens?'

**Kijk hier voor meer
informatie over dit seminar**

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

SKBN PARTICIPANTENRAAD OP LOCATIE

Deze bijeenkomsten, voor de participanten en kennispartners van SKBN, worden vier keer per jaar georganiseerd. Twee daarvan hebben de vorm van een online meeting, en de andere twee zijn op locatie bij een van onze leden. Ook in 2025 hebben we deze opzet succesvol gebruikt.

In maart waren we op bezoek bij IPP Haaglanden in Rijswijk. We kregen inzicht in de werkwijze van IPP Haaglanden en de geïntegreerde investeringsagenda waarmee wordt gewerkt aan het beter benutten en verdichten van bedrijventerreinen. Tijdens een rondleiding door het Middengebied van de Plaspoelpolder, zagen we hoe het industrieschap actief inzet op transformatie, onder meer door de aankoop van leegstaande kantoorpanden om zo te komen tot een aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat.

In september waren we te gast bij Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML). Samen met Vanessa Silvertand en Lara Klaassen verdiepten we ons in de gevolgen van waterschaarste voor bedrijventerreinen en de vraag hoe werklocaties toekomstbestendig kunnen worden ingericht. We kregen inzicht in hoe OML werkt aan waterbewustzijn en klimaatadaptief vergroenen, met aandacht voor biodiversiteit, gezondheid en klimaatadaptatie, en hoe gezamenlijke actie hierbij steeds belangrijker wordt.

Met veel dank aan onze participanten en kennispartners voor de gastvrije ontvangst. In 2026 zullen we de organisatie van de participantenraden op deze manier voortzetten.

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

GROENE GEZONDE BEDRIJVENTERREINEN ESTAFETTE

In 2025 organiseerden we de achtste stop van de Groene Gezonde Bedrijventerreinen Estafette bij afvalverwerker en circulaire schakel Omrin in Heerveen. Overheden, ondernemers en ontwerpers kwamen daar samen om te verkennen hoe bedrijventerreinen kunnen bijdragen aan een groene, gezonde en toekomstbestendige provincie.

Vanuit SKBN zijn we in 2022 gestart met de Groene Gezonde Bedrijventerreinen Estafette. We werken daarvoor samen met Stichting Steenbreek en Werklandschappen van de Toekomst.

Lees hier het verslag van de estafette in de provincie Friesland

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

CIRCULAIRE BEDRIJVENTERREIN ESTAFETTE

Onderzoekers van Fontys Hogescholen en de Hogeschool Arnhem en Nijmegen hebben binnen het tweejarige RAAK-onderzoek 'Samen Beter' gekeken naar hoe de circulaire potentie van bedrijventerreinen beter kan worden benut. De inzichten deelden ze op 14 januari 2025 tijdens het Slotevent Samen Beter met een safari naar Living Lab Willem-Alexander in Roermond.

Ruimte voor economie komt steeds hoger op de agenda. Er zijn nog veel vragen rond de ruimtevraag als gevolg van de circulaire transitie, maar duidelijk is dat watergebonden locaties hierbij een cruciale rol spelen. Bij discussies over verduurzaming van bedrijventerreinen gaat het hierbij vaak óver in plaats van mét ondernemers. Tijdens deze Circulaire Bedrijventerrein Safari leerden we van ervaringen met de verduurzaming van Willem-Alexanderhaven in Roermond en het nut en de noodzaak van langjarige betrokkenheid van Fontys bij dit gebied.

**Lees hier het verslag
van deze projectvisit**

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

Werkende plinten en andere mixoplossingen voor meer vastgoed- en gebiedswaarde'

Samen met MRDH (Metropoolregio Rotterdam Den Haag), gemeenten Rotterdam en Den Haag en *Vakblad BT* hadden we het over 'Werkende plinten en andere mixoplossingen voor meer vastgoed- en gebiedswaarde'. We vroegen gebiedsontwikkelaars op het podium om hun mixconcepten/-projecten te presenteren. En we stelden de vraag aan welke condities werkruimtes moeten voldoen om ook te beantwoorden aan de vraag uit de markt.

[Kijk hier voor het programma](#)

KENNISSESSIES OP DE PROVADA

Naast de publicatie van een *Agenda Ruimte voor werken op de Provada*, organiseerde SKBN in 2026 twee kennissessies in samenwerking met een aantal van haar participanten en kennispartners.

Bridging the gap: ruimte maken voor transities, kijk naar bedrijventerreinen!

Met BCI en *Vakblad BT* hielden we een inhoudelijke discussie over de manier waarop bedrijventerreinen ruimte maken voor transities. De druk op de ruimte voor transities neemt steeds meer toe: circulaire bedrijfsactiviteiten vragen om meer ruimte en dit geldt ook voor duurzame energiesystemen en schone tank- en laadinfrastructuur. Maar bedrijventerreinen zijn ook de plekken waar met creatieve oplossingen meervoudige uitdagingen succesvol worden gecounterd. Tijdens de Provada-sessie 'Bridging the gap: ruimte maken voor transities, kijk naar bedrijventerreinen!' werd een brug geslagen tussen maatschappelijke ambities van overheden rond transities en de praktijk van economische gebiedsontwikkeling om deze te realiseren.

[Kijk hier voor het programma](#)

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

SKBN KENNISWEBINARS

In 2025 organiseerden we vier SKBN Kenniswebinars, speciaal voor onze SKBN-leden. Tijdens deze webinars worden deelnemers in een uur door een expert bijgepraat over een actueel onderwerp.

Instrumenten Omgevingswet voor Economie

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het ruimtelijke-orderingsinstrumentarium grondig veranderd. *Handreiking Ruimte voor Economie* moet overheden inzicht geven in het nieuwe instrumentarium en de toepassingsmogelijkheden hiervan voor het ruimtelijk – economisch beleid – voor ruimte voor economie. Koos Seerden (Rho Adviseurs) en Daan Hollemans (Antea Group) deden in opdracht van het Ministerie van EZ, onderzoek naar instrumenten in de Omgevingswet die kunnen worden ingezet voor ruimte voor werk. Ze hebben voor SKBN-leden hun belangrijkste bevindingen op een rij gezet.

[Kijk hier het webinar](#)

‘Zet grondinstrumentarium gericht in voor bedrijventerreinen’

Veel bedrijventerreinen zijn verouderd en inefficiënt benut. Hoogleraar Gebiedsontwikkeling Erwin van der Krabben pleit voor strategisch grondbeleid om herstructurering van bedrijventerreinen rendabel te maken. Instrumenten zoals erfpacht, voorkeursrecht, baatbelasting en in de toekomst mogelijk planbatenheffing, kunnen het handelingsperspectief van gemeenten verruimen bij herstructurering; hier zes voorbeelden.

[Kijk hier het webinar](#)

KENNISDELING

REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

Ruimte voor circulaire bedrijvigheid moet politieke prioriteit worden

Als we blijven vasthouden aan de huidige manier van plannen, loopt de circulaire transitie vast. Lector Cees-Jan Pen (Fontys Hogescholen) deelde de belangrijkste lessen uit het tweejarige onderzoeksproject 'Samen Beter', waarin lokale samenwerking aan circulaire bedrijventerreinen centraal stond. Zijn boodschap aan gemeenten en politici was glashelder: wil je als gemeente bijdragen aan de energietransitie, grondstoffenzekerheid en circulaire economie, dan begint dat bij voldoende en goed ingerichte ruimte voor werken. 'Het is tijd dat we bedrijventerreinen niet langer als restgebieden beschouwen, maar als essentiële bouwstenen van onze duurzame toekomst', aldus Pen.

[Kijk hier het webinar](#)

Ruimte voor Circulaire Economie op bedrijventerreinen in en om de stad

We organiseerden een webinar in samenwerking met het projectteam van 'Handreiking Ruimte voor Circulaire Economie op bedrijventerreinen in en om de stad'. Dat deden we met Joline Snel van Mooi Nederland/ministerie VRO, Bart Bomas van BVR en Niels Peters van BCI. De nieuwe handreiking helpt steden bij het stimuleren en faciliteren van de circulaire economie op bedrijventerreinen. De handreiking is een initiatief van het ministerie van VRO. Tijdens het SKBN Kenniswebinar doken we met het projectteam in de meer dan honderd pagina's tellende handreiking. Hoe kun je de ruimtelijke bouwstenen in de praktijk gebruiken? En we gingen met elkaar in gesprek waar jullie in de praktijk tegen aanlopen bij de stappen naar een circulaire economie op bedrijventerreinen.

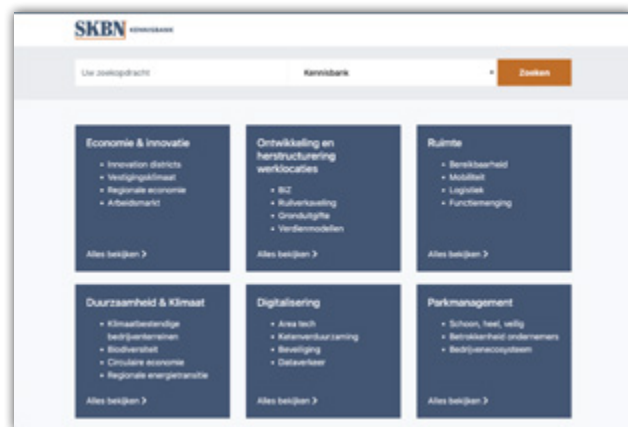
[Bekijk hier de handreiking](#)

KENNISDELING

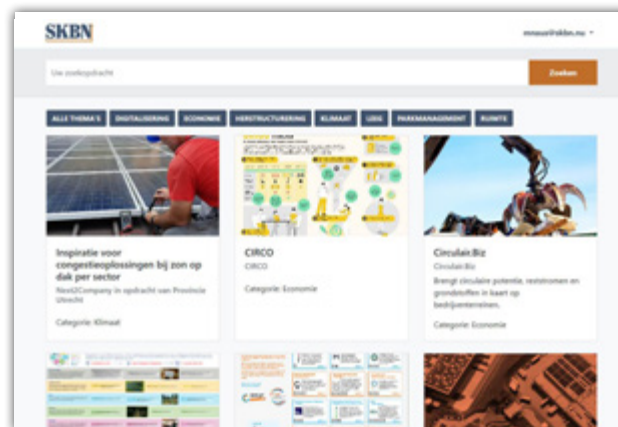
REIS, BT EVENT, BIJEENKOMSTEN EN ONLINE ARCHIEF

SKBN KENNISBANKEN + TOOLBOX

De SKBN Kennisbank, SKBN Toolbox en SKBN Inspiratie- en Kennisbank Circulaire Bedrijventerreinen zijn dit jaar weer verrijkt met actuele onderzoeken en artikelen en praktische tools. De SKBN Toolbox is alleen toegankelijk voor leden van SKBN. De SKBN Kennisbank en de SKBN Inspiratie- en Kennisbank Circulaire Bedrijventerreinen zijn openbaar toegankelijk.

Kijk hier voor de SKBN Kennisbank

Meld je aan en neem hier een kijkje in de SKBN Toolbox

Bekijk hier de SKBN Inspiratie- en Kennisbank Circulaire Bedrijventerreinen

SAMENWERKINGEN + ONDERZOEKEN

Als SKBN delen we actief de resultaten en kunnen we relevante participanten, kennispartners en deelnemers laten aansluiten bij de bijeenkomsten.

ONDERZOEK MAAK RUIMTE VOOR WERK!

SKBN is als partner betrokken bij het RAAK-publieksonderzoek 'Maak ruimte voor werk!' van Hogeschool Rotterdam, Hogeschool van Amsterdam (HvA) en Fontys. Het project onderzoekt hoe gemeenten ruimte voor maakbedrijven in steden kunnen behouden en ontwikkelen. Het doel is om betaalbare, efficiënte en flexibele werkruimtes te vinden binnen stedelijke gebieden. Gemeenten moeten een integrale aanpak hanteren, waarbij wonen en werken gecombineerd worden. Het project richt zich op het ontwikkelen van nieuw gemeentelijk beleid en instrumenten om ruimte voor maakbedrijven te waarborgen, zodat deze bedrijven niet uit de stad worden verdrongen door woningbouw.

[Lees hier meer over dit onderzoekstraject](#)

SAMENWERKINGEN + ONDERZOEKEN

KENNISSESSIES BEDRIJVENTERREINBELEID VOOR GEMEENTEN PROVINCIE OVERIJSSSEL

In 2024 zijn we gestart met het organiseren van een reeks kennissessies rondom bedrijventerreinbeleid voor gemeenten, in opdracht van de provincie Overijssel. Overijssel heeft met zijn 25 gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over het bedrijventerreinbeleid. Dit zijn kwantitatieve afspraken, voor balans in vraag en aanbod, en kwalitatieve afspraken, met ambities voor de herontwikkeling van terreinen.

De vervolgvraag die nu vanuit gemeenten komt, is hoe deze afspraken handen en voeten te geven. Er is een duidelijke behoefte aan kennis, aan het delen van uitdagingen en vragen, en aan het verder komen in het proces van de bestuurlijke afspraken.

In 2024 organiseerde SKBN de eerste kennissessies over intensiveren. In 2025 volgden kennissessies over circulaire bedrijvigheid op bedrijventerreinen, in samenwerking met Stichting CLOK.

STUWKRACHT BEDRIJVENTERREINEN

In Nederland zijn veel partijen begaan met het belang van de bedrijventerreinen. Uiteindelijk worden deze belangen in praktijk gebracht door samenwerking. Dit is dan ook de reden waarom wij Stuwkracht Bedrijventerreinen hebben opgezet, een coalitie van SKBN, Stichting CLOK, Nederlandse Vereniging van Parkmanagers (Nvvp), Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen Nederland (PVB) en Werklandschappen van de Toekomst. Uiteraard heeft elke afzonderlijke partij een individueel belang en eigen doelgroep, maar wat ons verenigt is het streven om toe te werken naar toekomstbestendige bedrijventerreinen. In 2025 zijn we vier keer bij elkaar gekomen.

SKBN IN DE MEDIA

In 2025 heeft SKBN zes publicaties gemaakt.

April 2025

Beter benutten doe je zo - De werkwijze van 4 (her)ontwikkelingsmaatschappijen

MEERJARENPLAN

2025 - 2028

April 2025

SKBN Meerjarenplan 2025-2028

Juni 2025

SKBN Adviesraad Whitepaper 2025

Juli 2025

Agenda Bedrijventerreinen 2035 van SKBN

December 2025

Groene Gezonde Bedrijventerreinen 2025

December 2025

Reactie SKBN op Nota Ruimte 2025

VOORUITBLIK: SKBN IN 2026

Voor 2026 heeft SKBN zich een aantal doelen gesteld:

1. SKBN gaat zich nog meer profileren als **hét centrale kennispunt** voor relevante kennis rondom ruimte voor werken. Daarmee staan we betrokken professionals actief bij in hun aanpak van werklocaties. We **focussen daarbij sterk op de how-to**, op praktijk en uitvoeringskracht.
2. We zetten in op een verdere ontwikkeling van **SKBN als kennisinstituut**, door onze kennisbank en toolbox verder te professionaliseren en uit te dragen. Ook zullen we als stichting relevante onderzoeken ondersteunen.
3. Een stevig landelijk **netwerk faciliteren, activeren en laten groeien**. We focussen daarbij op de nog ontbrekende provincies en relevante regioverbanden, SKBN wil graag een landelijke dekking. Daarmee versterken we de positie van bedrijventerreinen in ruimtelijke en economische transitie.
4. Ontwikkelen en organiseren van **ontmoeting, kennis én tools** rondom 4 hoofdthema's, zijnde:
  - Ruimtebehoefte voor circulaire economie
  - Optimaal ruimtegebruik op bestaande bedrijventerreinen
  - Voldoende betaalbare binnenstedelijke ruimte voor werken
  - Integrale maatschappelijke opgaven (energie, water, vergroening)
5. We gaan actief **agenderen op basis van feiten, netwerk en kennis**. Maar SKBN is geen belangenbehartiger; ze wil haar onafhankelijke positie waarborgen. We zetten wel verder in op inhoudelijke samenwerking met relevante publieke organisaties en kennis- en onderwijsinstellingen.

Uiteraard zijn onze inspanningen vooral gericht op kennisdeling en netwerkvorming. In 2026 organiseren we met die reden wederom het jaarlijkse BT Event, de SKBN Studiereis, SKBN Kenniswebinars en participantenbijeenkomsten. Heel graag tot dan!

OOK DEELNEMEN?

Heeft uw organisatie interesse om aan te sluiten bij of samen te werken met de SKBN?

Neem dan contact op met ons programmabureau via info@skbn.nu of kijk op www.skbn.nu

